

**Силабус навчальної дисципліни
СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ
ПРАЦІ В ГАЛУЗІ**

підготовки

магістрів

(назва освітнього ступеня)

спеціальності

263 «Цивільна безпека»

(назва спеціальності)

освітньо-наукової програми

«Охорона праці»

(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	Нормативна (блоку фахових компонент практичного профілю)
Мова навчання	Українська
Факультет/Інститут	Цивільної інженерії та екології
Кафедра	Охорони праці, цивільної та техногенної безпеки
Контакти кафедри	Кафедра каб. В1306 (тринадцятий поверх висотного корпусу) Email: life.safety@pgasa.dp.ua
Викладачі-розробники	Налисько Микола Миколайович, д.т.н., професор
Контакти викладачів	Email: nalisko.nikolay@pdaba.edu.ua
Розклад занять	https://pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/CT/K5/ROZKLAD.HTML
Консультації	http://surl.li/vcsyoh

Анотація навчальної дисципліни

За даними Міжнародної організації праці понад 7600 людей помирають щодня через нещасні випадки на роботі або пов'язані з нею хвороби. Саме тому комітет експертів з охорони праці та техніки безпеки ISO розробляє міжнародні стандарти до управління охороною праці, знання та застосування яких може врятувати майже три мільйони життів на рік. При вивченні стандартів на системи управління ОП можна побачити, що ці стандарти відповідають іншим системним підходам до управління, таким як ISO 14001 та ISO 9001. Стандарт ISO 45001 що рекомендується до застосування в Україні спирається на успішні результати інших міжнародних стандартів цієї галузі, таких як OHSAS 18001, Керівництво ILO-OSH Міжнародної організації праці, різні Національні стандарти та міжнародні трудові стандарти та конвенції МОП.

	Години	Кредити	Семестр
			II
Всього годин за навчальним планом, з них:	120	4	120
Аудиторні заняття, у т.ч:	40		40
лекції	32		32
лабораторні роботи			
практичні заняття	8		8
Самостійна робота, у т.ч:	80		80
підготовка до аудиторних занять	11		11
підготовка до контрольних заходів	5		5
виконання курсового проекту або роботи			
виконання індивідуальних завдань			
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	64		64
підготовка до екзамену			
Форма підсумкового контролю			залік

Мета вивчення дисципліни – забезпечити відповідні сучасним вимогам знання студентів про концепцію і загальну структуру системи управління охороною праці в галузі, необхідність системного підходу до вирішення задач охорони праці, прогнозування і планування роботи з охорони праці з урахуванням специфіки будівельної галузі.

Завдання вивчення дисципліни – вивчення питань з розробки системи управління охороною праці в галузі будівництва за міжнародними стандартами ISO 45001, 45002, 45003, ILO-OSH 2001, іншими європейськими директивами та національними стандартами, вивчення функціонування управлінських систем і методів на різних рівнях менеджменту з метою забезпечення безпеки праці, безпечних та здорових умов праці, вирішення проблем покращення охорони праці в цілому.

Пререквізити дисципліни – «Державне управління охороною праці та техногенною безпекою», «Охорона праці в будівельній галузі», «Організаційно-технічне забезпечення атестації та паспортизації робочих місць в галузі».

Постреквізити дисципліни – виконання кваліфікаційної роботи, складання атестаційного екзамену, професійна діяльність.

Компетентності (відповідно до освітньо-наукової програми «Охорона праці» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 263 «Цивільна безпека», 2024 року):

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері цивільної безпеки.

Загальні компетентності: ЗК4 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; ЗК5 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; ЗК6 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: ФК2 Здатність до превентивного і оперативного (аварійного) планування, управління заходами безпеки професійної діяльності, в т. ч. в умовах з ліквідації наслідків бойових дій та відновлення об'єктів будівництва; ФК11 Здатність брати участь у розробленні нормативно-правових актів з питань охорони праці, цивільного захисту; ФК15 Здатність до реалізації нових методів підвищення безпеки та стійкості техногенно небезпечних об'єктів, підтримання їх функціонального призначення.

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньо-наукової програми «Охорона праці» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 263 «Цивільна безпека», 2024 року): ПРН2 Ефективно управляти складними робочими процесами у сфері цивільної безпеки, у тому числі непередбачуваними та такими, що потребують нових стратегічних підходів, об'єктивно оцінювати результати діяльності персоналу та колективу; ПРН3 Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання теоретичних та/або практичних задач і проблем у сфері цивільної безпеки та цивільного захисту; ПРН4 Розробляти і реалізовувати соціальнозначущі проекти у сфері цивільної безпеки та дотичні до неї міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, технічних та правових аспектів; ПРН5 Розробляти та реалізовувати ефективні заходи, спрямовані на регулювання та забезпечення цивільної безпеки і цивільного захисту; ПРН6 Визначати та аналізувати можливі загрози виникнення надзвичайної ситуації, аварії, нещасного випадку на виробництві при розробці проектів з реконструкції, відновлення пошкоджених будівельних об'єктів внаслідок бойових дій та проектів нового будівництва та оцінювати можливі наслідки та ризики; ПРН11 Розв'язувати проблеми у нових або незнайомих ситуаціях за наявності неповної або обмеженої інформації, оцінювати ризики, здійснювати відповідні дослідження; ПРН13 Оцінювати відповідність правових, організаційних, технічних заходів по забезпеченню техногенної безпеки та безпеки праці вимогам законодавства під час професійної діяльності; ПРН14 Здійснювати прогнозування, оцінку ризику під час професійної діяльності та можливості відповідних підрозділів щодо реагування на надзвичайні ситуації та події в т.ч. в умовах з ліквідації наслідків бойових дій та відновлення об'єктів будівництва; ПРН15 Аналізувати та оцінювати стан забезпечення цивільного захисту, техногенної та виробничої безпеки об'єктів, будівель, споруд, інженерних мереж в т.ч. при розробці проектів з реконструкції, відновлення пошкоджених будівельних об'єктів внаслідок бойових дій та проектів нового будівництва; ПРН16 Приймати ефективні рішення у складних непередбачуваних умовах, визначати цілі та завдання, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ресурси при вирішенні проблем з відновлення, відбудови та

ліквідації наслідків бойових дій; ПРН20 Розробляти і викладати навчальні дисципліни з питань цивільної безпеки у закладах освіти; ПРН23 Проводити експертизу організаційних і технічних рішень з питань охорони праці та техногенної безпеки й цивільного захисту населення; ПРН24 Виконувати необхідний вибір і розрахунки параметрів щодо застосування засобів забезпечення безпеки.

Методи навчання: Практичний, наочний, словесний.

Форми навчання: групова, індивідуальна.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення: використання яких передбачає навчальна дисципліна: Довідкові програмні комплекси з актуальною правовою базою нормативно-правових актів України (пошукова система «Нормативно-довідкові матеріали з охорони праці», ліцензія № K664025ДП); Навчальний інструмент (застосунок) OSHA з ідентифікації небезпек; Стенд «Розслідування та облік нещасних випадків та професійних захворювань».

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

	Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
		усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Стандарти системи управління охороною праці						
1	Правові основи формування системи управління охороною праці в будівництві та на рівні підприємства. <u>Порядок роботи підприємства в умовах воєнного стану.</u> Міжнародні стандарти з управління охороною праці ISO 45001:2019 «Система управління охороною здоров'я і безпекою праці (ОЗіБП)», ISO 45002:2023 «Occupational health and safety management systems – General guidelines for the implementation of ISO 45001:2018», ISO 45003:2021 «Occupational health and safety management – Psychological health and safety at work – Guidelines for managing psychosocial risks», ILO-OSH 2001 «Guidelines on occupational safety and health management systems».	11	4			7
2	Положення про систему управління охороною праці та положення про службу охорони праці на підприємстві. <u>Положення про безпеку персоналу в умовах воєнного стану та у післявоєнний період.</u> Розробка системи управління охороною праці будівельного підприємства.	12	2	2		8
3	Працезахоронна політика будівельного підприємства. <u>Політика підприємства зі збереження життя та здоров'я працівників у період воєнного стану.</u>	10	2			8
4	Прогнозування та планування роботи з охорони праці на основі аналізу ризиків у будівельному виробництві. Перелік робіт та робочих місць з підвищеною небезпекою. <u>Безпека виконання робіт в умовах відновлення функціонування будівельних об'єктів та інфраструктури у період ліквідації наслідків воєнних дій.</u>	13	4	2		7

	Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
		усього	л	п	лаб	с/р
5	Впровадження, організація та функціонування системи управління охороною праці.	10	2			8
	Разом за змістовим модулем 1	56	14	4		38
	Змістовий модуль 2. Розробка елементів системи управління охороною праці					
6	Навчання і перевірка знань з питань охорони праці робітників та посадовців будівельного підприємства.	11	4			7
7	Розробка системи мотиваційних заходів, щодо виконання вимог охорони праці	11	2	2		7
8	Формування поведінкової безпеки на будівельному виробництві.	11	4			7
9	Нагляд і контроль з охорони праці в будівництві.	9	2			7
10	Моніторинг та аудит охорони праці на підприємстві.	13	4	2		7
11	Управління безпекою та здоров'ям на роботі (БЗР) в умовах військової агресії.	9	2			7
	Разом за змістовим модулем 2	64	18	4		42
	Усього годин	120	32	8		80

2. САМОСТІЙНА РОБОТА

ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ:

Назва теми	Посилання
Історія виникнення та розвитку міжнародних стандартів з охорони праці OHSAS 18001:2007, 18002:2008.	[1, 7]
Національні стандарти з управління охороною праці у країнах Євросоюзу.	[1, 10 доп.]
Програмно-цільове управління охороною праці.	[1, 6]
Планування роботи з охорони праці. Проведення передпланового аналізу стану охорони праці на підприємству	[1, 7]
Опрацювання НПАОП 0.00-4.35-04 «Типове положення про службу охорони праці»	[8 доп.]
Опрацювання ДНАОП 0.00-4.14-94 «Положення про розробку, прийняття, перегляд та скасування державних міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці».	[6 доп.]
Опрацювання положення про медичний огляд працівників певних категорій.	[1, 2]
Опрацювання НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці»	[8 доп.]
Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці	[6]
Організація моніторингу стану охорони праці на підприємстві	[1, 6]
Шляхи підвищення ефективності функціонування СУОП	[1, 3]

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання знань студентів з окремих змістових модулів

Змістовий модуль 1. Міжнародні стандарти системи управління охороною праці

№ п/п	Вид контролю	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій	14
2.	Оцінювання практичних робіт	40
3.	Контрольна робота	46
	Разом:	100

Змістовий модуль 2. Розробка елементів системи управління охороною праці

№ п/п	Вид контролю	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій	18
2.	Оцінювання практичних робіт	40
3.	Контрольна робота	42
	Разом:	100

Відвідування лекцій

Всього 16 лекцій. Присутній на лекції – 2 бали, відсутній – 0 балів.

Виконання та захист практичних робіт

Всього 4 практичні роботи, по 2 роботи у кожному змістовному модулі. Максимальна кількість балів за одну роботу – 20.

Критерії оцінювання практичних робіт

Всього 4 практичні роботи. 2 роботи у першому змістовному модулі та 2 роботи у другому змістовному модулі. Максимальна кількість балів за одну роботу – 20.

Всього 4 практичні роботи, які оцінюються у 80 балів.

Кожна практична робота оцінюється в 20 балів:

19-20 балів – студентом обґрунтовано і в повному обсязі розв'язано практичне завдання. При захисті практичного завдання продемонстрована висока якість опанування інструментарієм розв'язання практичних задач.

14-18 балів – при захисті практичного завдання студентом продемонстроване опанування інструментарієм розв'язання практичних задач, але при обґрунтуванні і розв'язанні практичного завдання студентом допущені незначні помилки, які суттєво не знижують якості виконання завдання.

9-13 балів – при захисті практичного завдання студентом продемонстрована опанування інструментарієм розв'язання практичних задач на середньому рівні, але при обґрунтуванні і розв'язанні практичного завдання студентом допущені значні помилки, які знижують якість виконання завдання.

4-8 балів – при захисті практичного завдання студентом продемонстроване неповне опанування інструментарієм розв'язання практичних задач, студент під час відповіді на питання припускається помилок, вимагає додаткових питань; володіє матеріалом невпевнено, наявні складнощі при рішенні окремих питань тощо;

1-3 бали – при захисті практичного завдання студентом продемонстроване лише часткове опанування інструментарієм розв'язання практичних задач, студент не знає відповідей на запитання; володіє матеріалом невпевнено, наявні складнощі при рішенні окремих питань тощо; практична робота виконана з помилками;

0 балів - студент зовсім не розуміє значення питань, повна відсутність відповіді, практичне завдання не виконано тощо.

Контрольна робота

Контрольна робота містить 3 запитання, на які студент зобов'язаний дати відповіді у письмовій формі, при вичерпаній відповіді на перше та друге запитання максимальна оцінка – 15 балів, третє запитання контрольної роботи – 16 балів (для другого змістового модуля – 12 балів).

Кількість балів за якість відповіді на перше та друге запитання устанавлюється:

14-15 балів – студент дав вичерпану відповідь на запитання, навів необхідні алгоритми, формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, дав на них ґрунтовні пояснення.

10-13 балів – студент дав повну відповідь на запитання, навів необхідні алгоритми, формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, але не дав достатніх пояснень до них.

7-9 балів – студент дав повну відповідь на запитання, але навів тільки частину необхідних алгоритмів, формул чи залежностей, графіків, схеми, технологічні параметри, дав недостатні пояснення до них.

4-6 балів – студент розкрив суть запитання, але у відповіді допущені помилки, які принципово не впливають на кінцеву суть відповіді, зроблена спроба навести потрібні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри.

1-3 балів – студент не повністю розкрив суть запитання, у відповіді допущені грубі помилки.

Кількість балів за якість відповіді на третє запитання першого змістовного модулю устанавлюється:

14-16 балів – студент дав вичерпану відповідь на запитання, навів необхідні алгоритми, формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, дав на них ґрунтовні пояснення.

11-13 балів – студент дав повну відповідь на запитання, навів необхідні алгоритми, формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, але не дав достатніх пояснень до них.

8-10 балів – студент дав повну відповідь на запитання, але навів тільки частину необхідних алгоритмів, формул чи залежностей, графіків, схеми, технологічні параметри, дав недостатні пояснення до них.

5-7 балів – студент розкрив суть запитання, але у відповіді допущені помилки, які принципово не впливають на кінцеву суть відповіді, зроблена спроба навести потрібні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри.

1-4 балів – студент не повністю розкрив суть запитання, у відповіді допущені грубі помилки.

Кількість балів за якість відповіді на третє запитання другого змістовного модулю устанавлюється:

11-12 балів – студент дав вичерпану відповідь на запитання, навів необхідні алгоритми, формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, дав на них ґрунтовні пояснення.

9-10 балів – студент дав повну відповідь на запитання, навів необхідні алгоритми, формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, але не дав достатніх пояснень до них.

7-8 балів – студент дав повну відповідь на запитання, але навів тільки частину необхідних алгоритмів, формул чи залежностей, графіків, схеми, технологічні параметри, дав недостатні пояснення до них.

4-6 балів – студент розкрив суть запитання, але у відповіді допущені помилки, які принципово не впливають на кінцеву суть відповіді, зроблена спроба навести потрібні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри.

1-3 балів – студент не повністю розкрив суть запитання, у відповіді допущені грубі помилки.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середня між оцінками змістового модуля 1 та змістового модуля 2.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і студента; прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності.

При організації освітнього процесу студенти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії.

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Передбачається систематичне відвідування студентами аудиторних занять, за винятком поважних причин.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Якщо студент був відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультацій викладача.

Порядок зарахування пропущених занять: якщо пропущено лекцію – у формі усного опитування за підготовленим рефератом на відповідну тему. При цьому враховується причина пропущених занять: якщо заняття пропущене з поважної причини, то відпрацювання зараховується з коефіцієнтом 1,0; якщо заняття пропущене за відсутністю поважної причини – з коефіцієнтом 0,5.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентом.

Студенти академії мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності Придніпровської державної академії будівництва та архітектури ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами наукового ступеню передбачає: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;

надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Дотримуватися Положення щодо запобігання та виявлення академічного плагіату у Придніпровській державній академії будівництва та архітектури.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В.М. Система управління охороною праці. Навчальний посібник. – Львів.– Афіша, 2008.– 367 с.;

2. Безпека і здоров'я на роботі у воєнний та післявоєнний час. Досвід України в умовах російської агресії : посібник / Європейське співтовариство з охорони праці (Україна).– К.: Держпраці, 2023.– 200 с.

3. ISO 45001:2018 Системи менеджменту охорони здоров'я та забезпечення безпеки праці. Вимоги та посібник щодо їх застосування (Occupational health and safety management systems. Requirement with guidance for use). – 62 с.

4. ISO 45002:2023 «Occupational health and safety management systems – General guidelines for the implementation of ISO 45001:2018».
5. ISO 45003:2021 «Occupational health and safety management – Psychological health and safety at work – Guidelines for managing psychosocial risks».
6. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Наказ Держгірпромнагляд від 22.02.2008 № 35.
7. Сафонов В.В., Беліков А.С. Інженерні рішення з охорони праці при розробці дипломних проектів інженерно-будівельних спеціальностей: Навчальний посібник – Дніпро: Журфонд 2020 р. – 388 с.

Допоміжна

1. Системи менеджменту в галузі охорони праці та безпеки праці. Настанови щодо застосування OHSAS 18001:2007.– Держспоживстандарт України, 2007.– 25 с.
2. Системи менеджменту в галузі охорони праці та безпеки праці. Настанови щодо застосування OHSAS 18002:2008.– Держспоживстандарт України, 2008.– 35 с.
3. Laurent Grosse-Kozłowski and Nils Vösgen (2021). INTOSAI Development Initiative. Risk and crisis management for SAIs: heightened resilience for increased performance. *Disasters and crisis management Journal*. Vol. 3.
4. Закон України «Про охорону праці» від 25.11.1992 р.
5. Закон України «Про колективні договори та угоди» від 17.12.1993 р.
6. НПАОП 0.00-4.35-04 Типове положення про службу з охорони праці. Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.01.2006 р. № 15;
7. «Положення про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві» Постанова КМУ від 17.04.2019 р. за № 337.
8. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці»;
9. ДСТУ 2293:2014. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять. К.: Мінекономрозвитку, 2014.– 18 с.;
10. Батлук В. А., Гогіташвілі Г. Г. Охорона праці у будівельній галузі. Навч. посіб. — К.: Знання, 2006.— 550 с.
11. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Системи управління охороною праці в галузі» для здобувачів другого освітнього рівня (магістр) спеціальності 263 «Цивільна безпека» заочної форми навчання / Укладач: М.М. Налісько.- Дніпро: ПДАБА, 2023.- 9 с.
12. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Система управління охороною праці в галузі» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 263 «Цивільна безпека» денної та заочної форми навчання / Укладач: М.М. Налісько – Дніпро: ПДАБА, 2022. – 29 с.

6. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

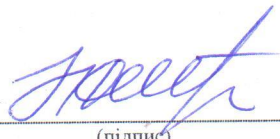
1. Офіційний сайт Державної служби з питань праці України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dsp.gov.ua/>

2. Віртуальний читальний зал ПДАБА / Кафедри / Кафедра Безпеки життєдіяльності / Системи управління охороною праці в галузі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/mytvo>

3. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua>.

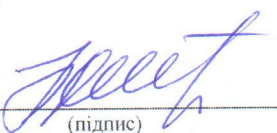
4. Оперативна інформація про нещасні випадки. https://docs.google.com/spreadsheets/d/1nurNVy_10NOqJ9GujloAhnkRNG3vSGoZoLGYgeTw-O4/edit#gid=834046324

Розробник

(підпис)

Микола НАЛИСЬКО

Гарант освітньої програми

(підпис)

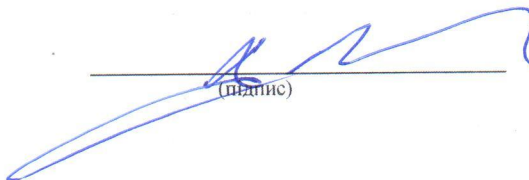
Микола НАЛИСЬКО

Силабус затверджено
на засіданні кафедри

охорони праці, цивільної та техногенної безпеки
(назва кафедри)

Протокол від «30» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Анатолій БЕЛІКОВ